

TÓTH TAMÁS: FRICI ÉS ARANKA

Frigye nem lett sikeres

KOLOZSI LÁSZLÓ

HÁZASÉLET ÉS IRODALOM, KARINTHY MÓDRA.

Az intarzia egy olyan nyelvi játék, amit a Nyugat két legnépszerűbb szerzője, Karinthy Frigyes és Kosztolányi Dezső gyakran és kedvvel űzött. A lényege, hogy egy nevet, szót, vagy mondatot be kell ágyazni egy másik értelmes mondatba. Az egyik híres intarziában benne foglaltatik egyikük neve: „Önt egy égikar inti, frigye sikerülni fog”. A Frici és Aranka ennek az állításnak az ellenbizonyítása. Sok mindent lehet mondani Karinthy Frigyes és Böhm Aranka házasságára, csak azt nem, hogy sikeres lett volna. Kérdés persze az, mit is értünk sikeren, mitől is sikeres és sikeres egy házasság. Hiszen az állandó marakodások és viszály ellenére, mégsem teljesen sikertelen volt ez a frigy, hiszen ez a két ember szerette egymást. Csak nem tudott kilépni a mindennapok reménytelen játszmáiból.

Ez, hogy még egy ilyen küzdelmes kapcsolat is hordozhat reményt, ez is lehet felemelő, nyugodt óráiban boldog, mind Nyáry Krisztián a házaspárról

„Volt idő és hely barátságokra”
(Szakács Hajnalka)

szóló az *Így szerettek* ők-ben megjelent esszének, mind a kapcsolatot ábrázoló drámának – aminek a film szabad adaptációja – az egyik legfontosabb üzenete. Kedvenc részem Nyáry könyvéből az, melyben mikor megkérdézik Arankát, miért csap patáliát férje félrelépései miatt, mikor maga sem a hűség szobra, ezt válaszolja: „Elég gyalázat, hogy túri, hogy én nem túróm.”

Tóth Tamás filmje is a játszmákat emeli ki, ugyanakkor mindehhez hozzá tudja tenni azt, hogy a kor, amiben Frici és Aranka élt, sem segítette hozzá őket a boldogsághoz: pedig oly korban éltek, amikor az írónak még nagyobb társadalmi és anyagi megbecsülés jutott, amikor volt idő és hely barátságokra, amikor még virágoztak a kávéházak. Az, hogy a *Frici és Aranka* messze nem marad egy gimnazistáknak szánt ismert-erjesztő, tankönyv illusztráció szintjén, köszönhető a koncepciónak (annak, hogy a párkapcsolaton keresztül megjelenik a Nyugat számos fontos alak-

ja), a roppant ízléses díszleteknek és jelmezeknek (Pallós Nelli az egyik legfontosabb alkotója a filmnek), azoknak a vonzóan elegáns, kicsit túl habos ruháknak, melyeket Aranka és barátnői viselnek. A nem sablonos beállításokból felvett kort és kellemet mutató jelenségeknek. És nem utolsó sorban a fiatal színészgárdának.

Habár volt egy oly halovány érzésem, hogy itt tulajdonképpen egy sorozatból összevágott anyagot látok – egyes epizódokat erősített volna egy hosszabb és jobban formált, a konfliktusokat jobban megmutató háttér –, és olykor mintha nem a két szerelmes közti konfliktus, hanem csak Aranka dacos szembenállása vezetné a történetet, mindkét főszerepet alakító színész eszményien irodalmi figura (Bölkény Balázs esendő Frici, Szakács Hajnalka igazi nagy nő, igaz „tigris”). Vagyis éppen annyi természetellenes van bennük, épp annyi modorosság, ami a szerephez, a karakterekhez kell. Támad persze így is hiányérzetünk, ha többet látnánk Aranka múltjából, nem csak unatkozó szépasszonynak lehetne gondolni őt, és ennek következtében jobban meg is lehetne érteni, miért hagyja ott férjét, Tivadart, az íróért, miért csábítja át Karinthyt a New Yorkból a Hadikba. Hasonlóképpen: Aranka baráti társasága is elevebb lehetne (a színésznők remekei), ha nem csak Aranka körül sündörögve, mint Aranka rezonőrjeit, látnánk őket.

Vagyis, ha ez egy tévésorozat lenne, ha nagyobb tér és lélegzet és pár külső helyszín is belefért volna a költészetbe és imígyen a filmbe, akkor joggal mondhatnánk, hogy elkészült az első olyan film a Nyugatosokról, ami nem csak az irodalmi kört mutatja be, nem csak a szállóigévé vált szellemes mondásokat („a te gyereked meg az én gyerekem veri a mi gyerekünket”) hallhatnánk benne, de túl is lép ezen, és egy valódi, az emberi játszmákról, a párkapcsolatok pokoli oldaláról szóló alkotást láthattunk.

FRICI ÉS ARANKA – magyar tévéfilm, 2022. Rendezte: **Tóth Tamás**. Írta: **Vajda Anikó**. Kép: **Szeccsanov Martin**. Látványtervező: **Pallós Nelli**. Szereplők: **Bölkény Balázs** (Frici), **Szakács Hajnalka** (Aranka), **Tenki Dalma** (Judik Etel), **Hajdu Tibor** (Kosztolányi Dezső), **Páder Petra** (Harmos Ilona), **Balázs Andrea** (Guthi Erzsébet). Gyártó: **Cameofilm Stúdió / Sanzonfilm / Karinthy Színház**. 81 perc.

